
PROJECTE DE GESTIÓ INTEGRAL DE L'ARXIU HISTÒRIC DE L'ETSEIB

MEMÒRIA i TRAJECTÒRIA

BARCELONA, 06/03/2006

JAUME VALENTINES ÁLVAREZ

CENTRE DE RECERCA PER A LA HISTÒRIA DE LA TÈCNICA “FRANCESC SANTPONÇ I ROCA”

ESCOLA TÈCNICA SUPERIOR D’ENGINYERIA INDUSTRIAL DE BARCELONA

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

PROJECTE DE GESTIÓ INTEGRAL DE L'ARXIU HISTÒRIC DE L'ETSEIB

ÍNDEX

CAPÍTOL I. ANTECEDENTS

1. BREU NOTA HISTÒRICA DE L'ARXIU
2. LA GESTIÓ INTEGRAL DE L'ARXIU HISTÒRIC DE L'ETSEIB

CAPÍTOL II. DIAGNOSI I TRACTAMENT

1. EL DIAGNOSI DE LES CONDICIONS FÍSQUES
 2. LA IDENTIFICACIÓ
 3. L'AVAUACIÓ
 4. LA CLASSIFICACIÓ I L'ORDENACIÓ
 5. LA DESCRIPCIÓ
 6. EL CONDICIONAMENT FÍSIC DE L'ÀREA DE CONSERVACIÓ
 7. L'ARXIVAMENT DE LES UNITATS D'INSTAL·LACIÓ
- * ACTUACIONS DE CONSERVACIÓ DOCUMENTAL

CAPÍTOL III. SERVEIS I DIFUSIÓ

1. L'ACCÉS
 2. LA DIFUSIÓ DEL SERVEI DOCUMENTAL
- * ALTRES ACTIVITATS REALITZADES

AGRAÏMENTS

ANNEXOS A, B, C, D, E, F, G, H, I, J.

ANNEXOS

Annex A. PLANOMETRIA DE L'ARXIU DE L'ETSEIB

- A.0. Distribució dels espais d'administració i secretaria de l'ETSEIB. 03/03/1999
- A.1. Dipòsits i magatzems: espais i metres lineals. 03/03/1999
- A.2. Projecte I de reestructuració de l'Arxiu. Planta projectada. Estudi econòmic. 03/03/1999
- A.3. Planta del Dipòsit I (Dipòsit de l'Arxiu històric de l'ETSEIB). 14/07/2004
- A.4. Projecte II de reestructuració de l'Arxiu. Planta projectada del dipòsit I. 14/07/2004
- A.5. Projecte III (definitiu). Planta actual del dipòsit I, dividida per mòduls mobles (A1-Z14). 18/02/2005

Annex B. ESPAIS DIPÒSIT DE DOCUMENTACIÓ SEMIACTIVA I HISTÒRICA

- B.1. Espais de dipòsit de documentació semiactiva i històrica i de magatzem
- B.2. Distribució documental del Dipòsit I

Annex C. LLIBRE DE REGISTRE. Nomenclatura

Annex D. RELACIÓ DE LA DOCUMENTACIÓ ELIMINADA

Annex E. ÍNDEXS D'EXPEDIENTS

- E.1. Alumnat. Titulat i no-Titulat
- E.2. Personal Acadèmic (PAS)
- E.3. Personal d'Administració i Serveis (PAC)

Annex F. DOCUMENTS PER A LA GESTIÓ DE L'ARXIU

- 1. Imprès de sol·licitud d'accés a la documentació reservada
- 2. Imprès de declaració de compromís personal de manteniment de la confidencialitat
- 3. Legislació interna
- 4. Procediment de destrucció de documentació (Arxiu de la UPC).
- 5. Conjunts arxivístics - fons del Servei d'Arxius de Ciència

Annex G. ACCÉS A LA DOCUMENTACIÓ. Llistat de consultes i accés

Annex H. FOTOGRAFIA

- H.1. Situació inicial i transformació dels dipòsits i magatzems de l'Arxiu
- H.2. Tasques realitzades
- H.3. Problemàtiques: Conservació; Instal·lació; Infraestructura
- H.4. Patrimoni administratiu-tècnic

Annex I. CRONOLOGIA.

Annex J. BIBLIOGRAFIA. Arxivística. Història de l'ETSEIB

CAPÍTOL I. ANTECEDENTS

“Mientras que en otros puestos de trabajo se asumen las atribuciones en marcha o se empieza de cero, en los archivos se comienza en números rojos, pues lo que se recibe es la responsabilidad sobre la desorganización, en muchos casos acumulada durante siglos”.¹

¹ Citat a l'encapçalament del informe: MONTALBAN IGLESIAS, Mila (2001) *Informe sobre l'Arxiu de l'ETSEIB. Diagnosi, objectius i eixos d'actuació*. ETSEIB, Barcelona. La nova citació, a l'encapçalament del present treball, pretén ser un petit homenatge a la Mila Montalban Iglesias, bibliotecària i arxivera que començà a definir el projecte de gestió integral de l'Arxiu de l'ETSEIB. Alhora, pretén evidenciar la continuïtat de les seves tasques amb el present treball. El text original a: ALBERCH FUGUERAS, R.; CRUZ MUNDET, J.R. (1999) *¡Archívese! Los documentos del poder. El poder de los documentos*. Madrid, Alianza. Els encapçalaments dels capítols restants han estat extrets de l'informe citat de Montalban Iglesias.

1. BREU NOTA HISTÒRICA DE L'ARXIU ²

El 1851, com a conseqüència del decret de creació d'ensenyaments industrials (1850), es va fundar l'Escola Industrial Barcelonesa (primer nom que va rebre l'Escola T. S. d'Enginyeria Industrial de Barcelona, ETSEIB). Aquest centre reunia les escoles científiques i tècniques que s'havien generat a recer de la Junta de Comerç des d'inicis del segle XIX: per exemple, les de química aplicada, física experimental, maquinària o dibuix lineal. Primerament, la nova escola oferia ensenyaments diversos -en base a la reestructuració de les càtedres anteriors en els plans d'estudi establerts-, entre els quals hi havia: ensenyament industrial elemental, industrial d'ampliació, mercantil, de teoria i pràctica del teixit, i de nàutica. De totes maneres, des dels primers anys, va anar adoptant múltiples reformes acadèmiques, així com estructures orgàniques diverses, tant a nivell intern com extern. A més a més -i sobretot a partir de finals de segle XIX-, l'escola d'enginyeria va esdevenir valedora en la transferència i en el desenvolupament de tecnologies a Catalunya.

Així, dia a dia, any rere any, l'ETSEIB va anar generant i preservant cartes, factures, actes, llistats, informes i expedients entorn dels processos administratius, la gestió econòmica, l'avaluació acadèmica d'alumnes, els òrgans rectors interns, la celebració d'esdeveniments, les trajectòries polítiques i socials que l'afectaven directa o indirectament,... Si bé la conservació d'aquesta documentació va ser deguda a les funcions legals, corporatives i administratives que acomplia -així com a mecanismes deficients de gestió i avaluació arxivística-, es va veure reafirmada pel caràcter històric que va assolir amb el temps. De fet, és molt possible que l'accés a l'Arxiu de l'ETSEIB per a l'escriptura de la història -és a dir, el seu ús com a testimoni fragmentari del passat- sigui prou llunyà: només cal parar atenció a escrits sobre la història d'aquesta institució que s'han anat fent amb motius commemoratius, com, per exemple, *Datos sobre la Escuela de Ingenieros Industriales de Barcelona* (1886).³ De totes maneres, aquest accés intermitent va començar a incrementar-se a partir dels anys 1970 amb els treballs historiogràfics de Ramon Garrabou, Enric Freixa,

² Aquesta secció s'ha fet a partir d'entrevistes orals amb persones vinculades a l'Arxiu de l'ETSEIB. Principalment, els testimonis han estat: Guillermo Lusa Monforte, PAC (en actiu des de 1971) i director de biblioteques (1978-1997), i Antònia Rodríguez Girona, PAS de gestió acadèmica (en actiu des de 1964).

³ MANJARRÉS, Ramón de (1991) "Datos sobre la Escuela de Ingenieros Industriales de Barcelona" (facsimil, original de 1886). *Documentos de la Escuela de Ingenieros Industriales de Barcelona*, núm. 1, 23 pp.

Guillermo Lusa o Santiago Riera.⁴ Posteriorment, altres investigadors i investigadors han continuat accedint a la documentació històrica de l'ETSEIB, sobretot en el camp de recerca de la història de les ciències i de les tècniques a Catalunya [vegeu ANNEX G: LLISTAT DE CONSULTES I PUBLICACIONS].

L'Arxiu de l'ETSEIB va acompanyar aquesta institució en les diferents seus que ha anat tenint: és a dir, l'antic convent de Sant Sebastià (1851-1873), la Universitat literària a la plaça Universitat (1874-1927), l'edifici del Rellotge a l'Escola Industrial (1927-1964), i, fins a l'actualitat, l'edifici de Robert Terradas a l'avinguda Diagonal (1964-2006). Gairebé res se'n coneix de la trajectòria física i metodològica del conjunt documental de l'ETSEIB, anteriorment a 1964. De fet, a hores d'ara, no s'han trobat documents a l'Arxiu sobre l'Arxiu. De totes maneres, es podrien fer especulacions en base als mètodes noucentistes de gestió arxivística i a l'ordenació física original,⁵ com si d'arqueologia documental es tractés: tot plegat, permetent conèixer petjades de les pèrdues, les classificacions, els canvis d'organització arxivística, les ordenacions, les polítiques i els mètodes de conservació, el personal,...

El 1964, es trasllada la documentació d'arxiu a la nova seu, juntament amb el mobiliari existent (encara present parcialment al dipòsit I) i tot resseguint l'organització anterior. Durant uns anys, hi treballa un arxiver, fent tasques d'ordenació documental bàsicament. Al voltant de 1980, degut a l'eliminació indeguda de documentació històrica (per exemple, quant a la col·lecció de programes de curs de l'escola d'enginyeria) i a la desaparició d'expedients consultats, es duen a terme dues accions independents. D'una banda, el trasllat de documentació històrica d'especial interès patrimonial-científic-institucional al Fons antic de la Biblioteca de l'ETSEIB, amb la intenció de salvaguardar-la de les eliminacions indiscriminades (fruit de les avaluacions de conjunt i de la manca de

⁴ Algunes publicacions que es van generar a partir d'aquest context (cal apuntar la no-correlació temporal entre accés arxivístic i publicació bibliogràfica generada): GARRABOU, Ramon (1982) *Enginyers industrials. Modernització econòmica i burgesia a Catalunya*. L'Avenç, Barcelona. FREIXA PEDRALS, E. (1986) *Arrels per a una universitat*. UPC, Barcelona. LUSA MONFORTE, Guillermo (1975) *Las Matemáticas y la ingeniería industrial, 1850-1975. Elementos metodológicos para la formulación de contenido y alcance de la matemática en los estudios de ingeniería industrial*. Tesi doctoral dirigida per Ferran Puerta Sales, ETSEIB, Barcelona. MONTSERRAT JORDÀ, Josep (1982) *L'Escola d'Enginyers Industrials de Barcelona: una contribució important en el desenvolupament de la industrialització a Catalunya*. Tesi doctoral dirigida per Santiago Riera Tuèbols, ETSEIB, Barcelona. COLL ALENTORN, M.; VALLVÉ CREUS, J.; RIERA TUÈBOLS, S.; FREIXA PEDRALS, E. (1990) *Quatre enginyers industrials per a la història: Carles Pi i Sunyer, Pompeu Fabra i Poch, Rafael Campalans i Puig, i Josep Serrat i Bonastre*. Associació i Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya, Llar del llibre, Barcelona.

⁵ Val a dir que l'adjectiu "original" pot conduir a la confusió, sobretot si entenem inapropiat parlar de "organització" en singular en relació amb un arxiu d'una institució de 150 anys que ha viscut transformacions orgàniques, estructurals, funcionals i acadèmiques.

sensibilitat patrimonial).⁶ En aquest sentit, des d'aquell moment i fins a les actuacions darreres de 2006, el fons històric queda dividit en dos espais. D'altra banda, des de l'administració del centre, s'engega una política d'intensificació en la restricció de l'accés, a causa del recel que les pèrdues per abús en l'ús (accés públic) ocasionaren.

A la dècada de 1970, amb la creació de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), l'ETSEIB quedarà vinculada a aquesta universitat: i, conseqüentment, l'Arxiu de l'ETSEIB, a l'Arxiu de la UPC (com a fons). És a dir, la integració de la ETSEIB a la UPC comporta una nova estructuració jeràrquica a nivell orgànic, i, alhora, documental.

El 2001, després de reclams econòmics diversos per a l'actuació arxivística en el subfons històric de l'Arxiu de l'ETSEIB, Mila Montalban Iglesias (primera directora professional de la Biblioteca de l'ETSEIB) rep l'encàrrec de projectar la gestió d'aquest arxiu en totes les seves fases. Un any després, per circumstàncies personals, Montalban abandona el projecte, que roman en un procés d'hibernació a l'espera d'una conjuntura òptima per a reprendre'l.

⁶ Guillermo Lusa Monforte i Antoni Roca Rosell foren els responsables d'aquesta actuació de preservació d'emergència. Si bé l'ordre original (anterior) va quedar modificat parcialment, sent difícil la seva reconstitució, la situació de risc immediat va justificar l'empresa.

Figures 1, 2, 3.- Estat d'una part de la documentació i dels mobles d'instal·lació de l'Arxiu històric de l'ETSEIB (abans de la definició del nou pla arxivístic de gestió integral).

2. LA GESTIÓ INTEGRAL DE L'ARXIU HISTÒRIC DE L'ETSEIB

El setembre de 2004, es concreta un acord entre la Secretaria de l'ETSEIB, la Sotsdirecció d'Afers Culturals i Biblioteca, i el Centre de Recerca per a la Història de la Tècnica, per tal de dur a terme les tasques de preservació d'emergència de la documentació històrica present a la Sala-dipòsit de l'Arxiu històric de l'ETSEIB (Dipòsit I).⁷ Tot plegat respon a una doble conjuntura. D'una banda, l'entrada d'aigua de l'exterior a través de la paret que dona a l'avinguda Diagonal. Val a dir que, encastada a aquesta paret, està instal·lada la prestatgeria de fusta que contenia les capsas amb la documentació més antiga de l'escola: exceptuant, els expedients dels primers alumnes titulats (ubicats al mòdul moble S1)⁸ i les capsas d'arxiu històric emplaçades a la Biblioteca. D'altra banda, la possibilitat d'adquirir uns armaris compactes gratuïtament (els actuals mòduls Z1-Z14).

En aquest sentit, es defineix l'actuació d'emergència segons les fases següents: 1) Moviment provisional de la documentació en risc; 2) Registre de la documentació de les unitats d'instal·lació traslladades; 3) Tasques de neteja de capsas-lligalls i espais; 4) Projectió espacial de l'arxiu i muntatge d'armaris compactes; 5) Etiquetatge i instal·lació de la documentació als armaris compactes. Per a la seva realització, es contracta un membre del Centre de Recerca per a la Història de la Tècnica (l'autor d'aquest informe), que assumeix la direcció del projecte. Durant unes setmanes, hi col·labora alumnat becari.⁹

Durant les tres primeres fases (coetànies), es comença a pensar en la possibilitat de creació d'un sistema eficaç de conservació, de tractament i d'accés de la documentació històrica conservada. D'aquesta manera, transgredint l'objectiu primer fixat, es va anar projectant la

⁷ Per conèixer la nomenclatura dels espais arxivístics, ubicació, funció i característiques, vegeu: ANNEX B.1. ESPAIS ASSIGNATS AL DIPÒSIT DE DOCUMENTACIÓ SEMIACTIVA I HISTÒRICA, I DE MAGATZEM.

⁸ Per conèixer l'enumeració dels mòduls mobles, vegeu: ANNEX A.5. PROJECTE III (DEFINITIU). PLANTA ACTUAL DEL DIPÒSIT I, DIVIDIDA PER MÒDULS MOBLES (A1-Z14). 18/02/2005.

⁹ Concretament: David Ferrero Martínez (15/09/2004-30/09/2004, 01/04/2005-30/04/2005), Mireia Salvat Curto (15/09/2004-30/09/2004), Lorena Horcajada Fernández (15/09/2004-30/09/2004) i Alejandro Luque Jiménez (15/09/2004-30/09/2004). A totes elles i ells, els he d'agrair l'ajut sol·lícit en condicions laborals gens amables (sobretot, per la grandíssima acumulació de brutícia a les capsas, l'atmosfera tèrbola i la llum freda). En el mateix grau (si no igual, superior), l'agraïment també és motivat per la seva aportació en la habitabilitat dels espais soterranis de l'arxiu, tant amb el seu treball com amb la seva presència.

Gestió integral de l'Arxiu històric de l'ETSEIB tot resseguint la metodologia científica que ha desenvolupat l'arxivística en les dècades darreres.¹⁰ Aquesta nova gestió -que queda reflectida a les eines de descripció i d'accés o als materials d'instal·lació- ha estat esbossada en els diferents capítols d'aquesta memòria.

Per finalitzar aquest capítol, podem esmentar que la gestió integral de l'Arxiu històric de l'ETSEIB no és tan sols un objectiu en ell mateix, sinó també una etapa prèvia imprescindible per al desenvolupament del que ha de ser l'objectiu final i global. Aquest objectiu darrer seria la creació i implementació d'un sistema de gestió integral de l'Arxiu de l'ETSEIB, on els arxius administratius, intermedis i històrics formessin part d'un mateix òrgan sistemàtic i funcional, tot tenint presents les relacions estructurals i competències de conservació establertes entre l'Arxiu de l'ETSEIB i l'Arxiu de la UPC.

¹⁰ Un resum de l'estat de la qüestió quant als principis metodològics de la ciència arxivística, a: NÚÑEZ FERNÁNDEZ, Eduardo (1999) *Organización y gestión de archivos*. Trea, Gijón, 61-63.

CAPÍTOL II. DIAGNOSI I TRACTAMENT

“Si bé, en un primer moment, sembla que l’objectiu principal és solucionar un problema d’espai i de localització de la documentació acumulada als arxius, cal dir que aquesta no deixa de ser una solució puntual (...). L’objectiu ha de ser més ampli i mirar cap al futur, (tot posant) en funcionament un sistema de gestió documental que permeti el control i tractament de la documentació, independentment del seu suport, des de la creació/recepció i registre dels documents, fins a la seva eliminació o conservació permanent. Assolir aquest objectiu farà possible l’eficàcia i la rendibilitat administratives, al mateix temps que garantirà la conservació del patrimoni documental de l’Escola”.

1. EL DIAGNOSI DE LES CONDICIONS FÍSQUES

A hores d'ara, les condicions de conservació i de seguretat del Dipòsit I de l'Arxiu de l'ETSEIB són clarament insuficients. El resum del diagnòsi de la situació inclou com a problemes més rellevants els següents punts:

- a) *Degradació de components estructurals* (per exemple, finestres), que provoca l'exposició semi-directa a factors climàtics i és causa parcial dels problemes següents.
- b) *Entrada d'aigua de pluja* (en dies de precipitacions fortes i vent). En el capítol anterior, ja s'han esmentat les conseqüències immediates d'aquesta problemàtica.
- c) *Entrada de materials en suspensió de l'exterior* (principalment, pols).
- d) *Condicions ambientals inadequades i alts graus d'oscil·lació d'aquestes* (humitat, temperatura).
- e) *Ventilació dels espais molt irregular*, tant diàriament com anualment.
- f) *Llum insuficient*. Situació d'obscuritat aparent.
- g) *Existència de prestatgeries i mobles de fusta*, material que pot hostatjar isòpters com els tèrmits, d'efectes devastadors en col·leccions bibliogràfiques i arxivístiques.
- h) *Presència d'excrements de rosegadors* (ratolins), entre la documentació. De totes maneres, sembla que els tractaments de desratització han estat eficients.
- i) *Manca de neteja*, tant dels espais, com dels mobles i unitats d'instal·lació. L'acumulació de pols és causa de retenció d'humitat i d'aparició de fongs i bacteris. A més a més, dificulta el tractament i accés de la informació enormement.
- j) *Unitats d'instal·lació molt deteriorades*, per diversos factors: com el moviment per trasllats o consultes, la retenció d'humitat i pols, o el deteriorament de la cola o cordills.
- k) *Presència d'elements metàl·lics oxidats de fixació de documents* (grapes, agulles i clips, majoritàriament), que han provocat corrosions sobre l'element sustentant (paper).
- l) *Deficiència del sistema d'extinció d'incendis* (2 extintors de pols de 6 i 9 kg a cadascuna de les sales distribuïdores. Inexistència d'altres als dipòsits).

- m) *Manca de definició d'un pla d'emergències* (incendi i inundació), com el pla de desastres existent per al Fons antic de la Biblioteca de l'ETSEIB.¹¹ Falta de capacitació del personal de l'administració del centre en cas de desastre.

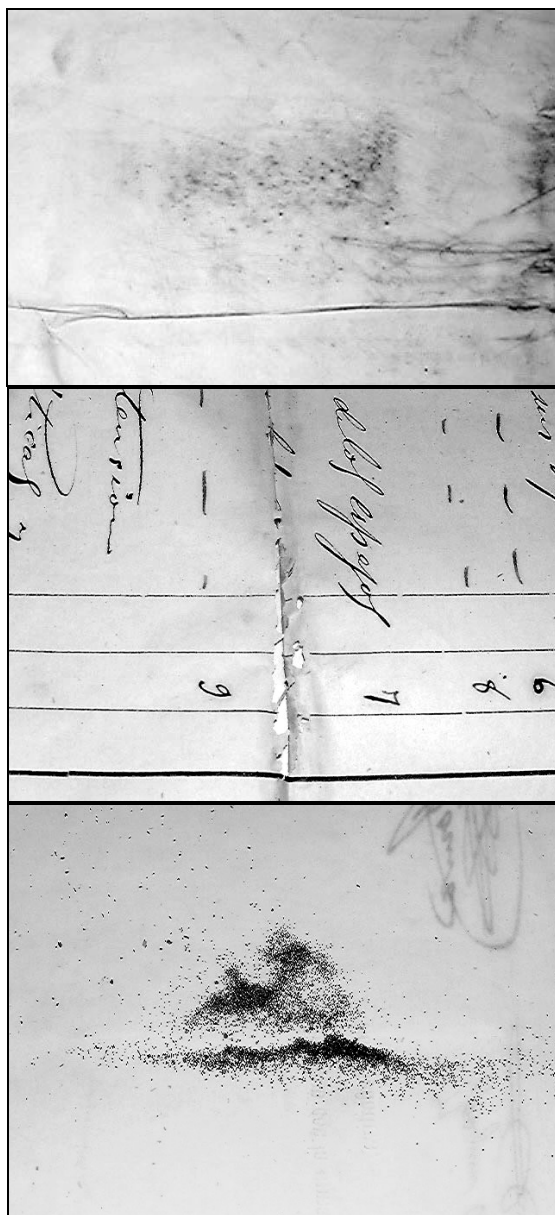
Val a dir que la majoria dels punts darrers també són aplicables als altres espais de conservació de l'arxiu (Dipòsits I i II), amb l'agreujant que aquestes sales són d'àrea molt més reduïda [ANNEX A.1] i les condicions de ventilació més deficientes. De fet, es va apercebre una plaga d'insectes destructors de paper (peixets de plata) al dipòsit III, a pesar que aquest espai ha estat remodelat recentment. Aquesta remodelació (parets pintades, sòl reformat i prestatgeries noves) va seguir criteris d'adequació al treball administratiu, més que de conservació arxivística. Les conseqüències d'aquesta problemàtica foren la destrucció dels flancs externs del paper documental de dues carpetes (sense destrucció d'informació). De totes maneres, les intervencions insecticides i raticides en aquests espais han permès resoldre aquesta problemàtica momentàniament.

Donades les agressions potencials -tant ambientals (acidificació, per exemple) com biològiques (fongs, bacteris, insectes i rosegadors)-, causades per les condicions i infraestructura de l'arxiu històric, cal manifestar que el grau de conservació documental és sorprenentment acceptable després de 150 anys. En la situació actual, les causes que ho permeten explicar són dues principalment : la ubicació de l'arxiu i la ventilació existent. D'una banda, val a dir que la instal·lació del fons documental històric de l'ETSEIB al soterrani de l'administració del centre ha permès conservar-lo dins unes condicions i oscil·lacions ambientals relativament adequades i estables, especialment si les comparem amb les d'altres espais de la seu actual del centre. D'altra banda, les deficiències infraestructurals del Dipòsit I, que han comportat deficiències de les condicions atmosfèriques de conservació de l'arxiu, han tingut una contraprestació. La ventilació -ocasionada involuntàriament- ha permès disminuir el grau d'humitat existent i, per tant, la presència d'agents biòtics bibliòfags.¹² Per finalitzar, hauríem d'esmentar la bona qualitat del paper de la documentació fins a la segona meitat del

¹¹ *Pla de desastres del Fons antic. Biblioteca de l'ETSEIB.* Febrer de 1999 (document intern).

¹² "Actualment, la ventilació és el factor de conservació més estudiat pels experts de tots els països, i ja s'estan construint alguns edificis en els quals el control de l'activitat biològica es realitza mitjançant un bon sistema de ventilació". BELLO, Carme; BORRELL, Àngels (2003) "Conservació preventiva dels fons bibliogràfics: control i avaluació de l'estat del fons", *Item*, núm. 35, 84.

segle XX. La documentació generada a partir d'aquesta franja cronològica és susceptible de restar a la mercè de processos inorgànics o d'atacs orgànics més fàcilment.

Figures 4, 5, 6.- *Problemàtiques de conservació documental: deteriorament del material sustentant o paper (fongs i acidesa) i del material sustentat o tinta.*

Figures 7, 8, 9.- *Problemàtiques de conservació documental: deteriorament de les unitats d'instal·lació i de les infraestructures; mobles de dipòsit de fusta.*

CONDICIONS ÒPTIMES DE CONSERVACIÓ (NO ESTRICTES)¹³

Temperatura : 15-20 °C (± 2 °C)

Humitat relativa : 45-60 % (± 5 %)

Il·luminació : 50-200 lux

Ventilació : 1-2 canvis d'aire/dia, constant que no afecti l'estabilitat de la temperatura i la humitat.

Neteja : periòdica, d'espais, de prestatges i d'unitats d'instal·lació.

Desinfecció, desinsectació i desratització : 1 vegada a l'any, mínim.

Prestatgeries : metàl·liques, distància mínima entre el sòl i la lleixa inferior de 15 cm.

Caixes i carpetes : de cartró i paper barrera (lleugerament, bàsic: pH 5,5), disposició no comprimida de les unitats d'instal·lació en les prestatgeries, distància mínima de 5 cm amb la part inferior de la lleixa superior.

Mecanismes de preservació indirecta contra incendis i inundacions : instal·lacions elèctriques, canalitzacions d'aigua (si és possible, cal evitar-les) i sistema antiincendis adequades.

¹³ Sobre condicions òptimes de conservació i tractament: *Recommendations for the storage and exhibition of archival documents* (2000) British Standard Institution (BSI), London. *Preservació i conservació del fons antic* (2003) Document intern del Servei de Biblioteques i Documentació, UPC, novembre. BELLO, Carme; BORRELL, Àngels (2003) "Conservació preventiva dels fons bibliogràfics: control i avaluació de l'estat del fons", *Item*, núm. 35, 84. OGDEN, Shereyn (2000) *El manual de preservación de bibliotecas y archivos del Northeast Document Conservation Center*. DIBAM, Santiago de Chile.

2. LA IDENTIFICACIÓ

Principalment, s'han resseguit les pautes del procés identificador de fons documentals SCAA (Sistema de Control d'Arxius Administratius, de l'Administració central).¹⁴ Aquest sistema es tradueix en les accions seqüencials que es descriuen a continuació.

1. *Acotació del fons/subfons documental*: Subfons històric de l'ETSEIB - Arxiu històric de l'ETSEIB

El subfons (dins el fons ETSEIB de l'Arxiu de la UPC) inclou la documentació històrica administrativa de l'Escola d'Enginyeria Industrial de Barcelona, així com d'altres institucions acadèmiques agregades, dependents o vinculades directament a aquesta l'escola. En aquest sentit, es constitueix un fons (subfons) unitari, sense fragmentar-lo en fons independents corresponents a aquestes institucions: per exemple, l'Escola de Nàutica, l'Escola d'Arts i Oficis o l'Escola del Treball. Aquesta política es duu a terme pel principi de respecte de procedència del fons.¹⁵

2. *Recerca sobre el fons*, que ha comportat com a tasques annexes:

- a. Estudi dels espais assignats com a dipòsits documental.
 - i. Cerca i elaboració de la planimetria de les sales d'arxiu i de magatzem de la planta - 1 [ANNEX A.1] i de la planta del dipòsit I [ANNEX A.3].
 - ii. Anàlisi dels espais de l'arxiu (funció, contingut, característiques) [ANNEX B.1].

¹⁴ ALBERCH i FUGUERAS, R. (2002) *Els arxius, entre la memòria històrica i la societat del coneixement*. Pòrtic, UOC, Barcelona, 97-98.

¹⁵ De fet, la documentació existent i l'organització original del fons avalen aquesta proposta actual, que posa de manifest la percepció unitària primera del fons: tot plegat es visible a través de l'existència de documentació referent alhora a diferents escoles (p.e., "Inventari de 1867". U.I. 159) o de la integració original de documentació de diferents institucions no només en unitats d'instal·lació comuns, sinó en expedients comuns (p.e., "Caixa. I". U.I. 287). Malgrat que, des de la seva creació, l'Escola d'Arts i Oficis va presentar diferents mecanismes de vinculació amb l'ETSEIB (fins a la desaparició del vincle formal, el 1913), haver optat per una altra opció hagués estat injustificat, donat que s'hauria produït la disgregació documental d'aquella institució i, fins i tot, obligant a la separació de documentació d'unitats documentals.

- iii. Estudi de la distribució de la documentació en els dipòsits I, II i III, així com en la sala-dipòsit I de la Biblioteca de l'ETSEIB. Localització i registre per mòduls contenidors de les diferents tipologies i cronologies documentals del Dipòsit I [ANNEX B.2].
- b. Recerca d'instruments de descripció o documentació de qualsevol tipus sobre el fons/subfons.

Històricament, l'estructuració de la classificació (a la manera d'un quadre no-formal de classificació) coincidí amb l'estructuració física als dipòsits (instal·lació de la documentació) i no existien instruments de descripció. Només s'han trobat alguns llistats recents d'alumnes i de professors/res ordenats cronològicament (1ª ordenació: per anys de titulació o de servei) i alfabèticament (2ª ordenació, per cognoms). Mila Montalbán va crear una base de dades (en taules Excel i Access) amb els expedients de l'alumnat (titulat i no titulat), del personal acadèmic (PAC) i del personal d'administració i serveis (PAS). Alhora, els va instal·lar ordenats alfabèticament en noves capses (no sabem si ja tenien aquest ordre prèviament). Aquests llistats (de fet, instruments de descripció no formals ni normalitzats) han servit de base en les tasques tant de descripció com de localització i accés d'aquests tipus documentals [ANNEX E].¹⁶

- c. Anàlisi de la situació dels arxius universitaris catalans, especialment els dels centres acadèmics històrics integrats dins la UPC (en particular, l'Escola d'Arquitectura de Barcelona - ETSAB i la Facultat de Nàutica de Barcelona - FNB).

3. *Acotació dels límits cronològics: 1851-1971.*

El 1851, es crea l'Escola Industrial Barcelonesa (l'actual ETSEIB). De totes maneres, l'Arxiu històric de l'ETSEIB conté documentació anterior a l'any 1851 excepcionalment: es tracta de documentació de les escoles de la Junta de Comerç, de les que l'escola d'enginyeria fou hereva. El 1971 és la data de fundació de la Universitat Politècnica de Barcelona (UPB), antecessora de la Universitat

¹⁶ De moment, donada l'opció del mínim desdoblament d'expedients previ a la catalogació (vegeu apartat II.4), aquests llistats serveixen d'índexs d'expedients d'alumnat, PAC i PAS, que permeten localitzar-los a les unitats d'instal·lació corresponents.

Politécnica de Catalunya (UPC).¹⁷ L'ETSEIB hi queda integrada. La UPB/UPC ha estat co-responsable de la gestió arxivística de les escoles que la integren. L'Arxiu de la UPC n'és el resultat més paradigmàtic.

4. *Estudi de la institució productora (ETSEIB) i de la seva evolució orgànica i funcional.*

A partir d'assajos historiogràfics (centrats especialment en la història institucional de l'Escola, la història de l'educació tècnica a Catalunya, la història industrial, etc.), de fonts primàries (presentes en els dipòsits de l'arxiu) i del testimoniatge oral del personal de la Secretaria de l'ETSEIB.

Anàlisi de l'evolució dels seus òrgans de govern, de la seva estructura interna i de les diferents vinculacions administratives i interacadèmiques (a partir de la bibliografia consultada). Recopilació de normatives i reglaments que han afectat l'Escola i l'Arxiu [ANNEX I i ANNEX J].

5. *Elaboració/selecció d'un quadre d'organització provisional.*

Donada la integració prevista dels sistemes de gestió arxivística dels fons de l'ETSEIB i de la UPC, s'ha considerat com a propi el Quadre de classificació de la UPC.¹⁸ A causa que aquest quadre no va ésser creat pensant en l'existència dels fons històrics de les escoles anteriors a la creació de la UPC, cal advertir que existeixen certs inconvenients per a incorporar determinades unitats documentals en els camps d'organització prefixats (per exemple, quan determinades categories administratives tradicionals no s'ajusten a les presents).¹⁹ De totes maneres, el

¹⁷ A més a més, la data extrema de 1971 s'adequa (actualment) als intervals cronològics comuns referents a la documentació en fase inactiva o històrica (documentació amb anterioritat als 25-30 anys).

¹⁸ *Manual de gestió de documentació i arxius de la UPC*. Oficina de documentació i arxius, UPC, Barcelona. Vegeu l'apartat 4 d'aquest mateix capítol.

¹⁹ En aquesta línia, ha ras la dificultat de conjugar el principi de respecte per l'organització original i la integració documental en les categories preestablertes del Quadre de classificació de la UPC. Exemples específics d'aquests desajusts són l'existència de conjunts serials que romanen entre diverses classes o subclasses classificatòries (p.e., les entrades i les sortides i les comunicacions a les autoritats) o que no s'integren a cap adequadament (documentació organitzativa d'institucions externes a l'ETSEIB). Les causes són variades, si bé en podem esmentar: les variacions semàntiques de càrrecs i òrgans (p.e., quant als òrgans de govern), juntament amb el fet que el quadre classificatori no és exclusivament funcional, l'evolució dels procediments administratius i legals, (p.e., pel que fa als mecanismes d'accés a les càtedres o altres càrrecs), les transformacions de les estructures

quadre -organitzat segons criteris funcionals/d'activitat- és prou ample i flexible per a que no signifiqui una trava insalvable. A més a més, es valora com un punt a favor la tendència arxivística a la normalització de la classificació d'un mateix tipus d'institucions: en aquest cas, institucions acadèmiques universitàries.²⁰

6. *Anàlisi documental i contrastació amb el quadre citat.*

Elaboració del llibre de registre de la documentació susceptible d'integrar-se en l'Arxiu històric de l'ETSEIB, ubicada al Dipòsit I i al Fons històric de la Biblioteca. En aquest sentit, s'ha volgut reunificar el subfons històric, segmentat físicament en dos espais per raons conjunturals (v. capítol I).

El Llibre de registre de l'Arxiu històric de l'ETSEIB ha esdevingut un primer pas per a l'estudi i avaluació del subfons, tenint en compte que no existien registres d'entrada i sortida, ni formularis de transferència o similars (v. punt 2.b). Tot plegat ha permès l'agilització de la seva classificació i integració dins dels instruments de descripció corresponents [ANNEX C. LLIBRE DE REGISTRE. NOMENCLATURA].

Quant a la contrastació, vegeu el punt anterior.

7. *Establiment del procés d'avaluació, que descrivim en el següent apartat.*

estatals o regionals (p.e., quant a la realitat catalana), o la preexistència de mètodes arxivístics implícits, indefinits, heterogenis i sense correspondència amb els actuals (p.e., quant a agrupacions documentals no basades en el procediment administratiu reglat o no-reglat (expedient) o en la unitat temàtica (dossier), sinó en qüestions tipològiques/formals que no reflecteixen les funcions i activitats de la institució a les que pertany). Modificacions futures en el Quadre de Classificació de la UPC podrien fer-lo esdevenir més mal leable i integrador per a sèries documentals històriques com les presents a l'Arxiu històric de l'ETSEIB.

²⁰ Sobre els avantatges de la uniformització dels sistemes de classificació: ALBERCH i FUGUERAS, R. (2002) *Els arxius, entre la memòria històrica i la societat del coneixement*. Pòrtic, UOC, Barcelona, 119.

TIPOLOGIA DE L'ARXIU HISTÒRIC DE L'ETSEIB²¹

(INTEGRAT DINS L'ARXIU DE LA UPC COM A SUBFONS)

Arxiu públic universitari

Integrat dins el Sistema d'Arxius de Catalunya, com a subfons de l'Arxiu de la UPC

Singular, és a dir, amb un únic fons documental (subfons)

Petit (<10 km de prestatgeria fixa)

Subfons parcialment desordenat, però d'ordre originari reconstituïble

Agrupació documental natural

Conjunt orgànic obert (estadi final d'un sistema arxivístic vigent)

Documentació històrica (inactiva administrativament)

Classe documental textual en suport paper

Textos en totes les seves variants (manuscrit, mecanografiat, imprès)

Format del paper molt heterogeni

Majoritàriament, d'unitats arxivístiques compostes (expedients, dossiers)

Forma de la documentació esborrany, original i còpia (genuïnitat)

Accés obert a la societat

²¹ Segons els criteris establerts a: COMISSIÓ DEL SERVEI D'ARXIVS (1989) *Normes per a la classificació de la documentació municipal*. Generalitat de Catalunya, Barcelona. SIMONET BARRIO, J. (1992) *Recomendaciones para la edificación de archivos*. (Col. Normas técnicas de la Dirección de Archivos Estatales, 3. Dirección de Archivos Estatales). Ministerio de Cultura, Madrid. SANCHÍS MORENO, F. J. (1999) *Los archivos de oficina: una síntesis para su gestión*. Tirant Lo Blanch, València, 47-55.

3. L'AVALUACIÓ

{1851-1940}

A l'hora de dur a terme la valoració documental, s'ha tingut en compte les normatives internes de l'ETSEIB i de la UPC, així com les referents a les administracions públiques.²² Així doncs, com a paràmetre normatiu general, s'ha exclòs d'avaluació la documentació anterior a l'1 de gener de 1940 (Decret 117/1990, de 3 de maig, sobre avaluació i tria de la documentació de l'Administració pública). En aquest sentit, la documentació inscrita en el període 1851-1940 ha estat el pilar fundacional de l'Arxiu històric de l'ETSEIB.

{1940-1971}

Tanmateix, com a paràmetre normatiu provisional, s'ha optat per no destruir cap dels expedients anteriors a l'any 1971, data de creació de la UPB. Aquesta decisió es deguda a dos motius. 1) El primer motiu s'explica perquè la integració de la ETSEIB a la UPC va comportar una nova estructuració jeràrquica a nivell orgànic, i, alhora, documental. Dins d'aquesta òptica, l'Arxiu de la UPC ha centralitzat la gestió documental de les diferents escoles i unitats departamentals. 2) El segon argument té relació amb les característiques de la documentació del període 1940-1971: el seu registre i anàlisi no s'ha pogut finalitzar degut al volum i la desorganització d'aquesta secció del fons (ens referim a les carpetes de gestió econòmica dels anys 1955-1970, principalment).²³ Malgrat que no hi ha hagut eliminació de documentació d'aquest període, hi ha hagut avaluació d'algunes sèries documentals i decisió de conservació permanent, tot incloent-les en el llibre-registre de l'Arxiu històric.

²² *Normativa sobre avaluació documental*. Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental, Servei d'Arxius, Departament de Cultura-Generalitat de Catalunya [<http://cultura.gencat.net/arxius/cnatdn.htm>], 04/12/2005. *Taules d'avaluació documental*. Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental, Servei d'Arxius, Departament de Cultura-Generalitat de Catalunya [<http://cultura.gencat.net/arxius/cnatdt/index.asp>], 04/12/2005.

²³ De fet, és probable que el primitiu sistema de gestió arxivística de l'administració de l'Escola -vàlid i funcional fins aleshores- no pogués assumir l'augment d'alumnat i de professorat de la segona meitat del segle XX. Lusa Monforte, G.; Roca Rosell, A. (2005) "Historia de la Ingeniería Industrial. La Escuela de Barcelona (1851-2001)". *Documentos de la Escuela de Ingenieros Industriales de Barcelona*, núm. 15, 94-95.

Partint del fet que els documents no avaluats no poden ingressar en els arxius històrics (Decret 117/1990), la documentació no inclosa en el llibre de registre citat no pot ésser considerada integrant de la tercera edat documental (fase històrica o inactiva), encara que estigui ubicada a la sala-dipòsit de l'Arxiu històric (Dipòsit I). De fet, és present en aquest espai com a conseqüència d'una gestió arxivística insuficient, i, per tant, ha de romandre a l'espera d'una anàlisi exhaustiva i avaluació futura²⁴.

{1971-2005}

Pel que fa a la documentació posterior a 1971, l'avaluació documental s'ha dut a terme parcialment i s'ha centrat en gran mesura en la documentació que ha calgut moure: ja sia per tasques de preservació d'emergència (unitat contenidora J), ja sia per la instal·lació dels armaris compactes (desmuntatge de 16 prestatgeries metàl·liques velles). Aïlladament, emperò, s'han fet altres actuacions en aquest sentit (als armaris H, T i U, especialment). Aquesta política no integral ha estat conseqüència de la necessitat immediata d'alliberar espais d'emmagatzematge, i, per tant, d'eliminar documentació sense valor administratiu, jurídic-legal, històric o testimonial.²⁵ Val a dir que la col·laboració amb l'Arxiu de la UPC - i, particularment, amb l'arxivera Montse Vilalta - ha facilitat el seguiment legal del procés d'eliminació de material documental, sempre prenent com a base les taules de la Comissió Nacional d'Avaluació i Tria de la Documentació, del Servei d'Arxius de la Generalitat de Catalunya.

²⁴ Quant a l'anàlisi d'aquesta problemàtica, el text següent de Núñez Fernández s'ajusta acuradament: "Es posible que el llamado archivo histórico o fondo histórico de una institución esté, como vulgarmente diríamos, «inflado», debido a la acumulación indiscriminada de tipologías y series documentales que, de haber existido un tratamiento archivístico adecuado, no hubieran llegado al archivo histórico. Es el caso de muchos archivos que han permanecido durante años -incluso siglos- sin tratamiento archivístico alguno y que cuando se inicia por primera vez su organización por parte de archiveros profesionales se comprueba el gran número de series documentales innecesariamente conservadas y que han contribuido con su volumen a colapsar los depósitos y, como consecuencia de ello, a perjudicar al conjunto de fondos en cuanto a medidas de conservación". NÚÑEZ FERNÁNDEZ, Eduardo (1999) *Organización y gestión de archivos*. Trea, Gijón, 320.

²⁵ La documentació posterior a 1971 pertany a la documentació semi-activa o activa. El present projecte, com s'ha posat de manifest, s'ha centrat inicialment en l'Arxiu històric (documentació històrica o administrativament inactiva).

Quant a la documentació eliminable, es van dur a terme els punts següents:

- a) *Registre de la documentació en qüestió.* Segons les prescripcions legals (Ordre de 8 de febrer de 1994), la documentació eliminada ha estat registrada en una base de dades on hi consten els anys extrems de les capses, la descripció del contingut, el codi de les ordres sobre avaluació i tria de documentació, les sèries documentals a les quals estan associades i la resolució [ANNEX D. RELACIÓ DE LA DOCUMENTACIÓ ELIMINADA].
- b) *Emmagatzematge en capses de mudances fora de l'Arxiu.* Concretament, a les sales distribuïdores I i II.
- c) *Cessió de la documentació a l'empresa de destrucció i reciclatge de paper sol·licitada.* Destrucció de 48,5 metres lineals de documentació en paper. Tot plegat s'ha traduït en 1150 kg de paper de diferents qualitats que podran tenir nous usos després dels processos pertinents de reciclatge.
- d) *Selecció i conservació de documents-mostra representatius de les tipologies documentals eliminades,* que en garanteixen el testimoniatge.

* * *

Alhora, s'han iniciat les tasques de destrucció dels documents sense cap valor arxivístic intrínsec (*per se* : per exemple, documents de suport a la gestió) o extrínsec (per l'existència d'altres documents al mateix arxiu, a altres fons arxivístics o bibliogràfics). D'aquesta manera, s'han destruït compendis legislatius (com els BOE), estocs de publicacions, duplicats o triplicats d'un original present al fons (per exemple, quant a la documentació d'oposicions o convocatòries de beques), etc. Aquestes tasques s'han realitzat parcialment.

Fins el moment present, no s'han aplicat tècniques de mostreig per a l'eliminació de documentació de sèries homogènies.

Figures 10, 11, 12.- *Tasques d'eliminació documental, de registre documental i de condicionament de les àrees de dipòsit (muntatge d'armaris compactes).*

4. LA CLASSIFICACIÓ I L'ORDENACIÓ

Malgrat la inexistència d'inventaris, catàlegs o índexs, històricament s'ha pogut dur a terme el tractament, la localització i la recuperació de la informació, gràcies a un sistema de classificació no explícit que es veia reflectit en l'organització original física dels contenidors d'expedients (capses, llibres). A pesar del parcial desordre de l'arxiu històric, s'ha provat de reconstituir en la mesura que ha estat possible l'organització arxivística original, que manifesta l'estructura administrativa de l'ETSEIB. Donat que el quadre de classificació validat per al tractament documental (Quadre de classificació de l'Arxiu de la UPC) ateny a criteris funcionals de classificació per a institucions universitàries, no resulta una trava insalvable ni la llarga projecció històrica de l'escola, ni el fet que administrem un arxiu obert, ni la materialització del quadre citat sense tenir en compte el patrimoni documental de l'escola.²⁶

En aquest sentit, l'objectiu principal ha estat fer compatibles el precepte de respecte a l'organització original amb l'existència prèvia del quadre de classificació. Per tal d'aconseguir-ho, s'han realitzat les següents tasques:

1. Identificació de les categories (classes, subclasses i divisions) del Quadre de classificació de la UPC, convenients per a la classificació de la documentació històrica de l'ETSEIB.
2. Assignació de les categories serials corresponents a les unitats documentals simples i compostes registrades.²⁷

²⁶ Vegeu el punt 5 de l'apartat II.2. De totes maneres, rigorosament, el Quadre de classificació de la UPC és un quadre orgànicofuncional, ja que -a més a més de les subdivisions uniformes- existeixen subclasses i divisions regides per criteris orgànics. Igualment, existeixen *Manual de gestió de documentació i arxius de la UPC*. Oficina de documentació i arxius, UPC, Barcelona.

²⁷ Pel que fa a les unitats documentals compostes, ja tinguin el seu origen en l'agrupació per tipologia/forma (p.e., correspondència d'entrada), per temàtica (dossiers) o per procediment administratiu (expedients), no s'han considerat diferentment a efectes pràctics de descripció arxivística. Alhora, s'han evitat els expedients o dossiers miscel·lània/assumptes diversos, malgrat que s'han trobat algunes capsas de documents que s'assimilaven a "calaixos de sastre" (sobretot, quant a certes unitats ubicades al Fons històric de la Biblioteca de l'ETSEIB). De totes maneres, calen encara actuacions al respecte. Tenint en compte les directrius de la Norma de Descripció Arxivística (NODAC): "S'entén per unitat documental el document d'arxiu que pot ser individualitzat sense perdre integritat, és a dir, sense perdre cap element substancial per a la comprensió de la seva pròpia entitat, i que es caracteritza per tenir trets que el diferencien d'altres elements similars, convertint-lo així en document singular, únic, unitari. Aquest darrer nivell de descripció difereix dels nivells superiors perquè no descriu conjunts

* * *

Quant a l'ordenació, no hi ha hagut una actuació definida (bàsicament, per manca de temps i recursos, així com per l'estat actual de gestió arxivística del fons), quant a marcatge de la signatura i segellat, datació, foliació i numeració dels documents, i agregació de documents col·locats erròniament.²⁸ No obstant, això no vol dir que no hi hagi hagut una política al respecte. En aquest punt, s'ha intentat respectar el sistema d'ordenació original dels documents dins dels expedients i dels expedients dins de les sèries (vegeu les notes a peu de pàgina de l'apartat II.7).

Cal assenyalar que, inicialment i fins que no hi hagin anàlisis documentals més acurades i ordenacions futures, s'ha tendit a agrupar la documentació pertanyent a una mateixa unitat d'instal·lació en una mateixa unitat documental, si bé sigui susceptible de formar part de diferents expedients de la mateixa sèrie documental (per exemple, comunicacions d'entrada i de sortida agrupades per anys).²⁹

genèrics de documents, ans al contrari, reconeix individualment cadascun dels elements que formen el conjunt o conjunts documentals establerts, és a dir, descriu un per un els documents que hi ha dins d'una sèrie o subsèrie concreta, o dins d'un fons, subfons o col·lecció determinats (...)" "A vegades, les unitats documentals simples han estat agrupades en forma de llibre i no podem considerar-les unitats documentals compostes, senzillament són unitats simples relligades per motius que s'escapen al procés de producció, gestió o gènesi del document. Seria el cas, per exemple, d'un llibre miscel·lani de documents aplegats i relligats per motius d'instal·lació, de conservació o per altres causes. Aquí només podem parlar d'un conjunt d'unitats documentals simples relligades que conformen una unitat d'instal·lació". Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC) - Versió preliminar (2005) Subdirecció general d'Arxius (Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya), Associació d'Arxivers de Catalunya, 25-26.

²⁸ HEREDIA HERRERA, Antonia (1991) *Archivística general. Teoría y práctica*. Diputación Provincial de Sevilla, Sevilla, 293-295.

²⁹ Com podeu observar al Llibre de Registre i a l'Inventari, els documents de comunicacions d'entrada i sortida d'una mateixa unitat d'instal·lació acostumen a estar agrupats en un únic expedient (en el moment de redacció d'aquesta memòria i com a situació provisional). En alguns casos, existeix una separació anual mitjançant carpetes simples (papers doblegats per la meitat), sent l'ordenació documental cronològica. No obstant, a hores d'ara, s'ha preferit resseguir l'actuació explicitada (o no actuació), donat que aquestes ordenacions van ser intermitents i que els documents van desordenar-se dins una mateixa unitat d'instal·lació (per l'ús incorrecte al llarg del temps).

5. LA DESCRIPCIÓ

En aquest apartat, i tornant a remarcar la integració del fons de l'ETSEIB a l'Arxiu de la UPC, s'han utilitzat els models i el programari de descripció elaborats des de l'Oficina de Documentació i Arxiu d'aquesta universitat (Sistema de Gestió de Documentació i Arxiu-SGDA: actualment, versió 0.19). De totes maneres, a més a més de l'inventari, s'han formalitzat i complimentat altres instruments de descripció. Òbviament, els models d'organització, el disseny dels instruments de descripció i l'escriptura dels elements de descripció corresponents han tingut en compte els criteris de normalització establerts a nivell internacional i nacional³⁰.

Els instruments de descripció projectats són:

- a) *Guia*. Definició de la Guia de l'Arxiu històric de l'ETSEIB (Descripció del Subfons històric de l'ETSEIB - fons ETSEIB de l'Arxiu de la UPC), com a reflex del treball de descripció i difusió (v. apartat III.2).³¹
- b) *Inventari*. A partir de la migració de dades Llibre de registre de l'Arxiu històric (Microsoft Excel) al Sistema de Gestió de Documentació i Arxiu (Microsoft Office Access) de l'Oficina de Documentació i Arxiu (UPC), creació de l'Inventari de l'Arxiu històric de l'ETSEIB (com a eina de descripció del subfons amb dimensió global).³²

³⁰ *Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC) - Versió preliminar* (2005) Subdirecció general d'Arxius (Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya), Associació d'Arxivers de Catalunya. INTERNATIONAL COUNCIL ON ARCHIVES (ICA) (2001) *ISAD (G). Norma internacional general de descripció arxivística (General International Standard Archival Description)*. Versió catalana. Associació d'Arxivers de Catalunya, Generalitat de Catalunya, Barcelona. Sobre normalització i ciències de la documentació, a: NÚÑEZ FERNÁNDEZ, Eduardo (1999) *Organización y gestión de archivos*. Trea, Gijón, 65-131.

³¹ VALENTINES ÁLVAREZ, Jaume (2006) *Guia de l'Arxiu històric de l'ETSEIB. Descripció del Subfons històric de l'ETSEIB - Fons ETSEIB de l'Arxiu de la UPC*. Barcelona, 8 de març de 2006. CRHT-ETSEIB, Barcelona.

³² De totes maneres, i per causes similars a les de la problemàtica del quadre de categories classificadores (v. l'apartat II.2, punt 5), la integració de la gestió de l'arxiu històric en un sistema arxivístic més ampli i un programari predeterminat ha tingut certes inconveniències. Per exemple, quant als camps corresponents a la datació, al tipus de suport o al nivell de descripció. Vegeu la secció de nomenclatura de: ANNEX C. REGISTRE DE L'ARXIU HISTÒRIC DE L'ETSEIB. Tot i així, el nou programari de l'Arxiu de la UPC que es vol implementar ha de suplir aquestes deficiències i integrar plenament les fórmules de la normativa catalana de descripció arxivística (Norma de Descripció Arxivística de Catalunya-NODAC).

- c) *Catàleg*. Com a objectiu primer, catalogació de la documentació de la comissió feixista investigadora dels laboratoris de guerra (1939), dins el marc del projecte *Els laboratoris de l'Escola Industrial (1936-1939). Guerra i depuració* (2005 AREM 10016, AGAUR, Generalitat de Catalunya). Posteriorment, establiment d'altres conjunts arxivístics unitaris (p.e., Càtedra especial Ferran Tallada) susceptibles d'integrar-se en el projecte de catalogació de fons de ciència que el Servei d'Arxius de Ciència està gestant [ANNEX F.5. CONJUNTS ARXIVÍSTICS - FONDS DEL SERVEI D'ARXIVS DE CIÈNCIA].
- d) *Índexs*. Reunió i reformulació d'instruments de descripció per a l'accés selectiu (onomàstic i cronològic) a la informació, en base a llistats preexistents de registre d'alumnat, professorat i personal d'administració i serveis (v. apartat II.2, punt 2-b).

6. EL CONDICIONAMENT FÍSIC DE L'ÀREA DE CONSERVACIÓ

Amb la finalitat d'aconseguir optimitzar els recursos i espais disponibles actualment, s'han portat a terme les fases de treball següents:

- 1) *Eliminació o reubicació de material administratiu no-documental present al Dipòsit I.* Tal i com Mila Montalban afirmava fa uns anys, quant a l'Arxiu de la ETSEIB: “Hi ha confusió entre els termes magatzem i arxiu. Els diferents habitacles ocupats amb documentació també serveixen per allotjar altres tipus de materials (...), susceptible, en el millor dels casos, d'estar en un magatzem”.³³

Per tal de provar d'evitar aquesta ambigüitat, s'han dut a terme les accions següents:

- a) *Abocament de material divers als contenidors de deixalles i de reciclatge* (palet de fusta, material metàl·lic, paper d'impressores antigues, estocs de publicacions,...). Cessió per al tractament, i per a la posterior reutilització, de 320 kg de paper.
 - b) *Moviment d'unitats d'instal·lació buides o continents documentals* (capses i carpetes), i col·locació en les sales d'emmagatzematge corresponents.
 - c) *Reubicació i visibilització de material auxiliar històric de l'administració del centre* (màquines d'escriure i de calcular). Aquests instruments -eines a partir de les quals s'ha elaborat el fons arxivístic- han estat integrats dins l'Inventari del Patrimoni històric de l'ETSEIB. Concretament, es tracta de les fitxes: 00127, 00128, 00129, 00130, 00376 i 00377.³⁴
- 2) *Neteja dels espais de dipòsit arxivístic i de llurs mobles contenidors.*
 - 3) *Instal·lació dels armaris compactes*
 - a) *Definició espacial dels compactes*, atenent a les normatives d'espais interiors i als requisits arxivístics. Juntament amb la Secció de Manteniment de l'ETSEIB, es va dur a terme la projecció i gestió de la instal·lació d'armaris compactes a l'espai central del Dipòsit I de

³³ MONTALBAN IGLESIAS.

³⁴ VALENTINES ÁLVAREZ, Jaume (2005) *El Patrimoni Històric de l'Escola Tècnica d'Enginyeria Industrial de Barcelona. L'inventari (documentació preliminar)*. Centre de Recerca per a la Història de la Tècnica “Francesc Santponç i Roca”, ETSEIB.

l'arxiu de l'ETSEIB (moble contenidor Z) [ANNEX A.5].³⁵ Aquests armaris foren cedits per l'Escola Politècnica Superior d'Edificació de Barcelona (EPSEB), com a conseqüència d'una actuació de remodelació dels seus espais.

- b) *Avaluació documental*: ens referim a la documentació de les 16 prestatgeries metàl·liques ubicades on es van projectar els nous armaris.
- i) Moviment i reubicació de la documentació per a conservar o pendent d'una avaluació futura en els prestatges contenidors G i J.
 - ii) Pel que fa a la documentació per a destruir, s'han seguit les operacions ja descrites (veure l'apartat II.3).
- c) *Desmuntatge i/o trasllat de les 16 prestatgeries citades*. Aquest punt es desglossa en:
- i) Substitució d'una prestatgeria original de fusta per 3 prestatgeries de metall (I1-I3), aconseguint ampliar el volum en 12 metres lineals i homogeneïtzant els mobles continents de la sala de dipòsit de l'arxiu històric.
 - ii) Moviment i instal·lació de 11 prestatgeries a l'exterior del Dipòsit I (dues dobles a Sala distribuïdora II i set simples a la Sala distribuïdora I). En aquest sentit, s'han habilitat 76 metres lineals nous per tal de contenir materials d'instal·lació i conservació documental, elements auxiliars de treball de l'administració, o publicacions del centre que romanien (o, potencialment, estaven destinades a romandre) al dipòsit de l'arxiu històric.
 - iii) Desmuntatge complet de 2 prestatgeries i trasllat del material metàl·lic al contenidor de l'aparcament de l'ETSEIB. Per tal d'assolir aquestes darreres tasques (punts b i c), es van contractar dos treballadors d'una empresa de mudances.
- d) *Neteja i adequació de l'espai que els armaris compactes han ocupat*.
- e) *Instal·lació dels armaris compactes (Z1-Z14)*, compostos de 7 mòduls mòbils dobles de 6 o 8 lleixes. Les dimensions d'aquests mòduls són: 300 cm de llarg (3×100cm), 80 cm d'ample (2×40cm) i 280 cm d'altura (6×45, 8×35cm). Tot plegat correspon a una capacitat documental de 312 metres lineals. Aquesta xifra esdevé dues vegades i mitja superior a la

³⁵ Les propostes anteriors de remodelació i ubicació dels armaris compactes a: ANNEXOS A.2, A.4, A.5. La instal·lació d'aquests armaris a la paret del Dipòsit I on hi roman el mòdul moble J (prestatgeria de fusta, paret-Av. Diagonal) tal i com s'havia previst inicialment, es va desestimar per qüestions de conservació (entrada d'aigua: v. apartat I.2). A hores d'ara, als mòduls J, es diposita documentació eliminable en els propers anys (p.e., projectes de final de carrera).

del volum que les anteriors prestatgeries fixes oferien per la mateixa superfície (116 m). A més a més de la compacitat, cal remarcar la homogeneïtat i uniformització aconseguida, que ha de permetre una millora substancial de l'eficàcia i eficiència en la gestió documental i la recuperació de la informació.

- f) *Anàlisi de l'optimització de les condicions de conservació de la documentació en els armaris compactes.* Donat que els armaris mòbils eren part integrant d'un conjunt moble més gran adossat a una paret, manquen les superfícies metàl·liques de segellat de tres parets. Inicialment, es va pensar en la possibilitat d'afegir les làmines corresponents per tal d'evitar la introducció de pols a l'interior dels mobles. No obstant, es perdia l'espai d'emmagatzematge de dos mitjos mòduls (Z1 i Z14, donat que tots els mòduls cedits són dobles). A més a més, val a dir que aquest sistema no protegeix la documentació de l'actuació destructiva d'agents mediambientals (graus humitat elevats i oscil·lacions de temperatura, per exemple) o biològics (microorganismes, insectes o rosegadors). De fet, en les condicions estructurals i tècniques actuals dels dipòsits, l'estanquitat podria ésser una causa de la propagació de fongs, per la manca de ventilació i llum i l'excés d'humitat.³⁶ De totes maneres i per tal d'assegurar l'estabilitat de les unitats arxivístiques en els prestatges, s'ha projectat afegir superfícies metàl·liques en el flanc oposat al lateral segellat, és a dir, en el flanc més proper als mobles H, L i K.

³⁶ BELLO, Carme; BORRELL, Àngels (2003) "Conservació preventiva dels fons bibliogràfics: control i avaluació de l'estat del fons", *Item*, 35, 73-98. ALBERCH i FUGUERAS, R. (2002) *Els arxius, entre la memòria històrica i la societat del coneixement*. Pòrtic, UOC, Barcelona, 134.

7. L'ARXIVAMENT DE LES UNITATS D'INSTAL·LACIÓ

La documentació històrica registrada ha estat instal·lada en els nous armaris compactes, reservats exclusivament per a aquesta finalitat (mòdul Z, dipòsit I). A data d'avui (06/03/2006), els metres lineals utilitzats dels compactes (58,3 m) no assoleixen el 20% dels totals disponibles.

El criteri d'instal·lació de les capsas utilitzat ha estat el de *numero currens* (sistema d'instal·lació contínua). De fet, es tracta del sistema més idoni de localització i recuperació de la informació i de rendibilització espacial, sempre que es compti amb un bon sistema de gestió informatitzat. S'ha decidit deixar de banda la utilització de dues numeracions (una, per expedients documentals no enquadernats, i, l'altra per llibres). Donada la heterogeneïtat de format del suport, la utilització de diferents tipus de capsas contenidores de documents no enquadernats feia encara més inadequada la numeració doble.

Alhora, la reunificació de la documentació històrica no només s'ha realitzat a nivell de registre i de descripció (v. apartat II.2, punt 6), sinó també a nivell físic. En aquesta línia, la documentació de les 77 capsas i llibres d'arxiu ubicats al Fons històric de la Biblioteca de l'ETSEIB per raons conjunturals (vegeu apartat I.1) ha estat traslladada a aquesta unitat moble.

El marcatge de les capsas ha estat realitzat amb etiquetes adhesives convencionals (70×37 mm). A l'etiqueta, s'han inscrit les lletres IB (que remetent al subfons històric de l'ETSEIB, de l'Arxiu de la UPC) i el número d'unitat d'instal·lació amb 5 xifres (numeració simple). Per exemple, IB - 00001.

* * *

ACTUACIONS DE CONSERVACIÓ DOCUMENTAL

En relació tant amb la instal·lació física com amb la conservació documental, s'han dut a terme les següents actuacions:

- *Eliminació d'elements susceptibles de deteriorar la documentació:* clips, grapes, gomes, plàstics, notes adhesives i paper carbó (tan sols s'ha realitzat parcialment en la documentació històrica).
- *Desdoblament dels plec dels papers* (tan sols s'ha realitzat parcialment en la documentació històrica i tan sols quan el doblec era fruit d'una activitat arxivística posterior a l'elaboració i conservació inicial de la documentació, és a dir, quan el doblec podia ocasionar pèrdues d'informació dels documents).
- *Substitució de les unitats d'instal·lació deteriorades*, per capsos d'arxiu definitiu de cartró. En altres casos, s'han reutilitzat altres capsos i carpetes existents amb bon estat de conservació (unitats d'instal·lació de cartró dur). Per qüestions de manca de recursos econòmics, no s'han pogut instal·lar capsos de cartró barrera. Alhora, per tal d'intentar conservar l'ordenació original, s'han cercat capsos de dimensions similars a les de les capsos existents.³⁷ En aquest sentit, s'han utilitzat capsos de llong de 10, 15 i 20 cm. Les capsos d'arxiu definitiu de llong de 15 cm (360×150×250 mm) han estat les més utilitzades per les característiques de les unitats d'instal·lació antigues més freqüents (capsos-lligalls de 15 cm de llong).³⁸
- *Instal·lació de llibres en capsos d'arxiu*, per tal de millorar les condicions de conservació (inicialment, els llibres romanien sense cap tipus de protecció). Si bé s'ha provat de conservar l'ordre original dels llibres, s'han inclòs llibres en una mateixa unitat d'instal·lació que no mantenien una relació arxivística-física directa:³⁹ això s'ha fet per motius de rendibilització de l'espai, d'adequació de la documentació en les unitats d'instal·lació (per tal d'evitar que els documents

³⁷ L'objectiu de conservar les relacions físiques originals dels documents i dels expedients s'ha fet tant per qüestions de rendibilització del temps d'actuació (no fer-ho hagués significat un estudi molt més acurat dels expedients i documentació presents), com per una proposta arxivística voluntària (atenent al principi de respecte a l'organització original dels documents d'un fons arxivístic i a les relacions entre la classificació original implícita i l'organització espacial de la documentació). Donat que no s'ha procedit a la fase d'ordenació/catalogació de la documentació, el fet de separar expedients diferents d'una mateixa unitat d'instal·lació podia provocar problemes: sobretot, si tenim en compte que hem trobat documents en expedients que pertanyien a un altre expedient de la mateixa capsos-lligall.

³⁸ Malgrat que les capsos d'arxiu definitiu de 10 cm de llong són les més comuns en molts fons arxivístics, actualment. Per exemple, la documentació en paper conservada als dipòsits de l'Arxiu de la UPC (edifici Vèrtex) està instal·lada en capsos d'aquest tipus.

³⁹ Vegeu nota al peu 34. A més a més, la conservació de les relacions originals de la distribució documental pot permetre repensar la classificació i l'ordenació en el futur.

restessin molt folgats, evitant-ne la deformació) i de la heterogeneïtat de les dimensions dels llibres.

Figures 14, 15, 16.- *Disposició final de les unitats d'instal·lació en els armaris compactes.*

CAPÍTOL III. SERVEIS I DIFUSIÓ

“L'arxiu ha de tenir com a missió principal la comunicació de la informació que conté. Això és fonamental en biblioteques, museus i centres de documentació, però també ho és en arxius”.

1. L'ACCÉS

Com s'ha posat de manifest en la descripció tipològica de l'Arxiu històric de l'ETSEIB, es tracta d'un arxiu obert al públic i gratuït. Tot i els drets d'accessibilitat, reproducció i divulgació dels arxius catalans públics, no es menystenen els de confidencialitat i protecció de dades⁴⁰ En aquest sentit, si es tracta de documents que contenen dades personals que puguin afectar la seguretat, l'honor, la intimitat o la imatge de les persones, com a norma general, poden ésser objecte de consulta pública: i) amb el consentiment dels afectats, o ii) quan hagin passat vint-i-cinc anys d'ençà de la seva mort, o, iii) si no se'n coneix la data, cinquanta anys d'ençà de la producció del document. Quant als documents que transgredeixin aquests punts, la seva consulta, reproducció i divulgació es podrà realitzar per a finalitats científiques i històriques sempre que la comissió avaluadora de l'Arxiu històric de l'ETSEIB ho aprovi. En el cas que ho denegui, aquesta comissió haurà de remetre a la persona consultant la resolució de la sol·licitud, tot especificant-ne les causes. En un futur, està projectat un protocol d'accés específic per a conjunts serials i unitats documentals.

Actualment, es disposa de dos documents per a l'accés del públic de l'arxiu:

- 1) Full de sol·licitud d'accés a la documentació arxivística [ANNEX F.1]. Obligatori, juntament amb fotocòpia de document identificador. Es tracta d'un full que ha de ser omplert i signat degudament per la usuària o usuari potencial de la documentació. Alhora, aquests documents serveixen per a fer els estudis de públic pertinents, a partir dels quals es planifiquen àmbits com la divulgació, necessitat de recursos, indexatges,...
- 2) Declaració de compromís personal de manteniment de la confidencialitat [ANNEX F.2]. Només quan el protocol d'accés, reproducció i difusió ho requereixi .

* * *

⁴⁰ Quant al dret a l'accés a les dades dels documents públics, consulteu la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents. Títol IV. Quant a la protecció de dades personals, vegeu: Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, publicada al *BOE*, núm. 298, de 14.12.1999 (edició catalana en el suplement núm. 17 de 30.12.1999). Quant a les disposicions internes d'ús en els mecanismes formals de Secretaria a l'ETSEIB, vegeu: ANNEX F.3.

La majoria de consultes a l'Arxiu històric de l'ETSEIB tenen finalitats d'estudi biogràfic (en clau historiogràfica) o d'estudi genealògic-familiar (en clau de recuperació de memòria familiar) d'antics alumnes i professorat. Per aquest motiu i quasi exclusivament, s'ha requerit la consulta dels expedients acadèmics i laborals corresponents (un llistat de les sol·licituds d'accés darreres a: ANNEX G). Val a dir que, des del Centre de Recerca per la Història de la Tècnica (ETSEIB-UPC), s'han sol·licitat altres tipologies documentals direccionades a perfilar la història de l'ETSEIB, del seu patrimoni històric i del seu arxiu.

Fins el moment, l'accés a la documentació de l'Arxiu històric de l'ETSEIB ha estat minsa per tres causes fonamentals. La primera està relacionada amb la falta d'instruments de descripció (guia, inventari, catàleg o índex). Igualment, la manca d'infraestructura i espais per a realitzar les consultes ha esdevingut una trava afegida. La tercera causa està relacionada tant amb la difusió escassa de l'existència del fons documental i de les tipologies serials presents (ja sia dins dels àmbits historiogràfics com dins de la societat), com amb el desconeixement social dels drets d'accessibilitat a la informació present als arxius.

I. FALTA D'INSTRUMENTS DE DESCRIPCIÓ

La constitució de l'Inventari de l'Arxiu històric de l'ETSEIB (juntament amb el Llibre de registre i els índexs) constitueix un primer pas per a disposar d'instruments de descripció normalitzats, que permetin eficiència i celeritat en l'accessibilitat d'informació (v. apartat I.5).

II. MANCA D'INFRAESTRUCTURA I ESPAIS DE CONSULTA⁴¹

Donades les limitacions presents, tant materials com humanes, s'ha projectat condicionar un espai a la Secretaria de l'ETSEIB (planta 0, flanc-carrer Pasqual i Vila). Així mateix, l'àrea accessible al públic ha de disposar de: la taula present (adequada per a la

⁴¹ "Les administracions públiques i els arxius integrants del Sistema d'Arxius de Catalunya s'han de dotar dels recursos i els mitjans tècnics necessaris per a facilitar als ciutadans l'exercici del dret d'accés als documents". *Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents*. Títol IV, Art. 35 (Exercici del dret d'accés a documents públics).

consultes física dels expedients sol·licitats; dimensions 1,2 x 2,5 m); una taula petita adjacent amb ordinador de gamma adient per a consultar els instruments de descripció. Els expedients sol·licitats han de ser facilitats als usuaris i usuàries pel personal de Secretaria/Arxiu, úniques persones permeses d'ingressar als espais de conservació arxivística (juntament amb els i les membres de l'Ordenació d'estudis i, en els casos requerits, del Servei de Manteniment).

Per tal de millorar l'accés documental, caldria establir un horari d'obertura de l'arxiu al públic. S'ha d'intentar que l'arxiu estigui obert, almenys, una tarda a la setmana.

Inicialment, convindria gestionar certs instruments de reproducció documental conjuntament amb la Biblioteca de l'ETSEIB (que, per exemple, disposa d'un escàner al Fons antic). Alhora, s'ha de provar d'evitar les fotocòpies de la documentació més antiga i en estat de conservació més deficient.

A més a més de la sala de consulta, altres serveis i espais que ofereixen els arxius moderns (biblioteca, sales d'exposicions, aules d'activitats, serveis higiènics o espais d'acollida) poden ser presents fàcilment en les polítiques de l'Arxiu històric de l'ETSEIB, a partir de les instal·lacions amb que compta aquest centre acadèmic.

III. DIFUSIÓ ESCASSA DEL FONS DOCUMENTAL

Malgrat que s'han realitzat tasques tímides de difusió de l'Arxiu històric de l'ETSEIB (vegeu l'apartat següent), cal establir un pla director quant a aquest propòsit. En aquest sentit, les polítiques de difusió de l'arxiu -així com la seva acció cultural- podrien estar integrades amb les del museu de l'ETSEIB, el Museu de l'Enginyeria de Catalunya. La divulgació de la Guia de l'Arxiu històric de l'ETSEIB -en centres d'investigació historiogràfica, biblioteques o arxius- ha de ser una punta de llança en aquesta direcció

2. LA DIFUSIÓ DEL SERVEI DOCUMENTAL

En aquest sentit, s'han realitzat diverses activitats orientades a donar a conèixer l'existència de l'Arxiu històric de l'ETSEIB: arxiu quant a fons documental (subfons) i quant a òrgan gestor d'aquest fons amb les eines i recursos pertinents. De moment, les activitats divulgadores s'han restringit a la comunitat científica i s'han realitzat des del Centre de Recerca per a la Història de la Tècnica. A més a més de la difusió oral i de la present memòria, podem citar la presentació de la comunicació *Arqueologia industrial i Ecomuseografia* a les Universitats, a les VIII Trobada d'Història de la Ciència i de la Tècnica (Mallorca, 18-21 de novembre de 2004). Igualment, resta pendent de publicació a la revista *Quaderns d'Història de l'Enginyeria*, vol. VII (en premsa), l'article "Treball en curs. El projecte de Gestió integral de l'Arxiu històric de l'ETSEIB".⁴²

Un vessant de difusió del fons històric a nivell acadèmic internacional és la participació dins el projecte del Servei d'Arxius de Ciència. Aquest servei, gestionat a través del Centre d'Estudis d'Història de les Ciències (CEHIC) de la Universitat Autònoma de Barcelona, va néixer per tal de "contribuir a la localització, conservació i difusió del patrimoni documental de la ciència, la tecnologia i la medicina a Catalunya i les terres de parla catalana".⁴³ La informació en-línia i enllaços que s'ofereixen d'institucions i de fons arxivístics de ciència, tecnologia i medicina permet donar eines molt valuoses a la historiografia, però també a la societat, en general. A més a més, els eixos directors futurs del Servei (catàlegs de fons de ciència i reproducció documental en-línia), així com l'enllaç electrònic a l'inventari de l'arxiu històric de

⁴² VALENTINES ÁLVAREZ, Jaume. "Treball en curs. El projecte de Gestió integral de l'Arxiu històric de l'ETSEIB". *Quaderns d'Història de l'Enginyeria*, vol. VII (en premsa). Val a dir que la comunicació a les VII Trobades fou del mateix autor.

⁴³ *Servei d'Arxius de Ciència*. CEDIC, UAB [<http://einstein.uab.es/suab237w/serveidarxiusdeciencia/>], 18/01/2006. "El seu àmbit preferent d'actuació són els arxius personals i el període contemporani, però no volem ignorar els arxius d'institucions, societats científiques, observatoris... ni els fons més antics. El Servei d'Arxius de Ciència no és en ell mateix un arxiu, sinó un instrument per canalitzar els fons documentals de caràcter científicotècnic vers la xarxa d'arxius, així com un punt de recollida i distribució d'informació". Vegeu també: ROQUÉ, Xavier (2003) "El Servei d'Arxius de Ciència: creació i primeres realitzacions". A: BATLLÓ, J.; BERNAT, P.; PUIG, R. (eds.) *Actes de la VII Trobada d'Història de la Ciència i de la Tècnica*. Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica, IEC, Barcelona, 343-348.

l'ETSEIB a través d'Internet, han de permetre donar més serveis en l'accés i la divulgació del patrimoni documental de l'ETSEIB.

* * *

Amb la finalitat d'obtenir els mecanismes adequats de conservació, tractament, accés i divulgació documental, l'Arxiu de l'ETSEIB -i, en particular, l'Arxiu històric- ha de saber aprofitar els recursos, estratègies i trajectòries que una triple integració orgànica ofereix potencialment: estem parlant de la interrelació (a diversos nivells) d'aquest arxiu amb l'Arxiu de la UPC, amb la pròpia ETSEIB i amb el Servei d'Arxius de Ciència. Només s'han citat alguns dels avantatges. El projecte de Gestió integral de l'Arxiu històric de l'ETSEIB tot just s'ha començat a pensar i a construir, quedant reflectit tant als dipòsits de conservació, com a la Memòria-projecte elaborada. Qui sap si en un futur les polítiques de difusió de l'arxiu i la seva acció cultural podran gestionar-se conjuntament amb les del futur museu de l'ETSEIB, el Museu de l'Enginyeria de Catalunya.

ALTRES ACTIVITATS REALITZADES

- a) Registre fotogràfic del conjunt del procés descrit: Situació inicial i transformació dels dipòsits i magatzems; Tasques realitzades; Problemàtiques (conservació, instal·lació i infraestructura); Patrimoni administratiu-tècnic [ANNEX H].
- b) Assessorament personalitzat en les consultes de documentació de l'Arxiu històric realitzades.
- c) Elaboració de la present memòria.

AGRAÏMENTS

Mª Cinta Solé Besalduch, Secretària acadèmica (ETSEIB)

Rosa Mª Royo Porta, Cap dels Serveis Administratius (ETSEIB)

Leyre Ferrer, Serveis Administratius (ETSEIB)

Antònia Rodríguez Girona, Serveis Administratius (ETSEIB)

Secció de Manteniment de l'ETSEIB

Montserrat Vilalta Porta, Responsable Oficina de Documentació i Arxiu (UPC)

Josep Barco Herrero, Cap del Servei de Prevenció de Riscos Laborals (UPC)

Subdirecció General d'Arxius, Generalitat de Catalunya

David Ferrero Martínez, alumne de l'ETSEIB

Mireia Salvat Curto, alumna de l'ETSEIB

Alejandro Luque Jiménez, alumne de l'ETSEIB

Lorena Horcajada Fernández, alumna de l'ETSEIB

Jesús Otero Hernández, Serveis Informàtics (ETSEIB)

Eulàlia Font Lladó, Serveis Informàtics (ETSEIB)

ANNEXOS

Annex A. PLANOMETRIA DE L'ARXIU DE L'ETSEIB

Annex B. ESPAIS DIPÒSIT DE DOCUMENTACIÓ SEMIACTIVA I HISTÒRICA

Annex C. LLIBRE DE REGISTRE. Nomenclatura

Annex D. RELACIÓ DE LA DOCUMENTACIÓ ELIMINADA

Annex E. ÍNDEXS D'EXPEDIENTS

Annex F. DOCUMENTS PER A LA GESTIÓ DE L'ARXIU

Annex G. ACCÉS A LA DOCUMENTACIÓ. Llistat de consultes i accés

Annex H. FOTOGRAFIA

Annex I. CRONOLOGIA.

Annex J. BIBLIOGRAFIA. Arxivística. Història de l'ETSEIB